

Received / Makale Geliş Tarihi 17.03.2026
Published / Yayınlanma Tarihi 30.04.2026
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 10 (65)
pp / ss 671-682

Research Article/Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.20006669
Mail: editor@pejoss.com

Dr. Öğr. Üyesi Ali Faruk Açıkgöz
<https://orcid.org/0000-0002-6426-983X>
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Tekirdağ / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/01a0mk874>

Türkiye’de İşletmelerin Şüpheli Ticari Alacaklarının Uzun Dönem Görünümü The Long-Term Outlook of Doubtful Trade Receivables of the Firms in Türkiye

ÖZET

Ticari alacaklar işletmelerin satışları sonrasında belirli bir vadeyle tahsil edecek oldukları varlıkları veya değerleri ifade etmektedir. Şüpheli ticari alacaklar ise bu değerlerin tahsil edilemez duruma düşme riskleri halinde ortaya çıkan varlıklar olup, tahsilatı şüpheli hale gelmiş değerler için kısmen ya da tamamen ayrılan karşılıklar da şüpheli ticari alacak karşılıkları olmaktadır. Bu çalışma, Türkiye’deki reel sektör işletmelerinde her ölçek ve sektörden tüm firmaların toplulaştırılmış bilançoları üzerinden kısa vadedeki şüpheli ticari alacaklar ve şüpheli ticari alacak karşılıklarının uzun dönem görünümünü ve bağlı diğer bilanço değişkenleri karşısındaki düzeyleri için karşılaştırmalar ve genel değerlendirmeler yordamıyla bu iki değişkenin genel dinamiklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Şüpheli ticari alacaklar ile bu alacaklar için ayrılan karşılıklar için genel eğilim ve düzey göstergelerinin belirlenmesini içeren çalışmanın yöntemi sonrası elde edilen bulguların şüpheli alacakların hangi bilanço değişkenine göre takip edilmesinin daha istikrarlı ve güvenilir bir gösterge olacağını göstermektedir. Çalışmanın sonuçlarının ve önerilerinin her sektör için yararlı olacağı ve işletme yöneticileri ile kredi değerliliği çalışmalarında katkı sağlayacağı en çok da işletme likiditesine şüpheli alacaklar açısından bakılmasında izlenice oluşturacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ticari alacak, Şüpheli ticari alacaklar, Şüpheli ticari alacak karşılıkları.

ABSTRACT

Trade receivables are assets or values after sales that businesses will collect with a specified maturity. In case of the risk that these values could not be collected they are referred as doubtful trade receivables and the endowment which partially or fully allocated for these doubtful trade receivables are called as the provision of doubtful trade receivables. This study aims to reveal the long-term outlook and general dynamics of doubtful trade receivables and provision of doubtful trade receivables of the firms in short-term in terms of any scale and any sector along with the levels of the related balance sheet variables in comparisons and general evaluations by the use of consolidated balance sheets in the whole real sector in Türkiye. The scope of the study encloses the determination of the general trend and level indicators of doubtful trade receivables and the provision allocated for these receivables and the findings reached after the methodology conducted for the study, and demonstrates which balance sheet variable would be the more stable and trustful as an indicator to follow accordingly the doubtful receivables. The results and suggestions of the study will be favorable for every sector, contribute to the managers of the firms, add in the works of credit worthiness, and most of all would be a monitoring track for the firm’s liquidity in the scope of doubtful trade receivables.

Keywords: Trade receivables, Doubtful trade receivables, Provision for doubtful trade receivables.

1. GİRİŞ

İşletmeler satışlarını kısmen hazır değerleri arttıracak şekilde peşinen, kısmen ise ticari alacaklarını oluşturacak şekilde vadeli biçimde gerçekleştirdiklerinden vadeli alacakların tahsilatı konusu, ticari faaliyetin önemli riskleri arasında bulunması dışında alacağın şüpheli hale gelmesini gerektirecek koşullar ile bu alacakların saptanmaları, karşılık ayrılması ve bilanço dengelerinin oluşması ile nakit yaratılması, likidite, borç ödeme gücü ve kredi değerliliğine etki edebilecek önemli konular arasında yer almaktadır (Akgüç, 2005, s. 306-307; Esen, 2009, s. 127-154; Akgüç, 2010, s. 247; Açıköz, 2014, s. 57 ve s. 129-156; Karaca, 2020, s. 20 ve s. 54-57; Açıköz, 2023a, s. 47-52).

Ticari alacaklar işletmelerin satışları sonrasında belirli bir vadeyle tahsil edecek oldukları varlıkları veya değerleri iken çalışmada konu olarak alınan şüpheli ticari alacaklar ise bu değerlerin tahsil edilemez duruma düşme riskleri halinde ortaya çıkan varlıklardır. Tahsilatı şüpheli hale gelmiş söz konusu değerler için kısmen ya da tamamen ayrılan karşılıklar ise şüpheli ticari alacak karşılıkları olarak adlandırılmakta ve tümü işletme bilançolarının özellikle ve çoğunlukla bir yıl vadeli varlıkları olan dönen varlıklar içinde ticari alacaklar ile birlikte ele alınan dönen varlık başlıkları arasında bulunmaktadır (TCMB, 2025).

Şüpheli ticari alacak kavramı Vergi Usul Kanunu (VUK) madde 323'e göre; teminatlı kısmı hariç değerlendirme günü tasarruf değerine göre karşılık ayrılabilir dava veya icra aşamasındaki ya da protesto edildiği halde veya bir defadan fazla yazılı olarak talep edildiği halde ödenmemiş durumdaki alacaklar olarak ve böylece şüpheli alacak karşılıkları da ifade edilmektedir, ayrıca; sonrasında tahsili halinde karı etkileyeceği belirtilmektedir (VUK, m.323). Şüpheli alacaklar dava ve icra takibi dışında doğası gereği kısmen sınırlı tutardaki alacaklar da olup, kanunen 3.000 Türk Lirasını aşmayan (Resmî Gazete, 2021), yeni Hazine ve Maliye Bakanlığı Tebliği uyarınca 01.01.2026 tarihi itibarıyla 25.000 Türk Lirasını aşmayan tutarlardaki alacaklardır (Resmî Gazete, 2025). Vergi Usul Kanunu'nda ayrıca; değersiz alacaklar ise tahsiline artık imkân kalmayan alacaklar olup tasarruf değerlerini kaybeden mukayyet değeri ile zarara geçirilerek yok olan alacaklardır (VUK, m.322). VUK'a göre; vazgeçilen alacaklar ise konkordato veya sulh halinde alınmasından vazgeçilen alacaklar olarak tanımlanmaktadır (VUK, m.324).

Şüpheli alacak kavramı hem muhasebede ve finansal raporlamada hem de vergilendirmede gerçek kazanç üzerinden vergi alınmasını amaçlayan önemli bir konu başlığıdır (Ege, 2016, s. 243-253; Ayboğa ve Aslanoğlu, 2002, s. 53-67; Fidan, 2019, s. 37-58). Şüpheli alacak uygulamada belirsizlikler bulunabilecek ve görüş ayrılıkları yaşanmasına neden olan esasen tahsil imkânı henüz ortadan kalkmamış tahsili şüpheli alacaklar olarak görülmektedir (Erken ve Akbaş Aker, 2008, s. 63-76; Akbaş Aker, 2009, s. 47-59). İşletmeler açısından şüpheli alacakların kazanç yönetiminde de etkisi bulunabilmektedir (Adıgüzel, 2018, s. 63-76). Bununla birlikte; şüpheli, değersiz veya vazgeçilen alacakların tespiti ve karşılık ayrılması süreci oldukça ayrıntılı koşullar içerebilen bir faaliyettir (Pamuk ve Göller, 2011, s. 191-210).

Kısa vadeli alacakların, kısa vadedeki veya 1 yıl vadeli biçimde oluşan ya da dönen varlıklar içinde şüpheli ticari alacakların ticari alacaklara oranla ve ticari alacakların ilgili oldukları diğer hesap kalemleri (dönen varlıklar, kısa vadeli yabancı kaynaklar ve net satışlar gibi) paydada olmak üzere oranlar yardımıyla yüzdelik değerler halinde ölçülebileceği görülmektedir (Varıcı ve Kalıpcı Çağırın, 2015, s. 91-107; Kharabade ve Jikia, 2018, s. 237-242; Dayı, 2019, s. 467-486; Berker, 2024, s. 37-54).

Bu çalışma, şüpheli alacakların işletmeler için ticari alacaklara, net satışlara, dönen varlıklara ya da aktifte oranla düzeyi konusunda literatürde karşılaştırmalı genel kabul görmüş bir düzeyin bulunmaması konusundaki ihtiyaca karşılık olarak gerçekleştirilmektedir. Çalışma, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) reel sektör istatistikleri arşivinde bulunan ve Türkiye'deki reel sektör işletmelerinde her ölçek ve sektörden tüm firmaların toplulaştırılmış bilançoları üzerinden kısa vadedeki şüpheli ticari alacaklar ve şüpheli ticari alacak karşılıklarının uzun dönem görünümünü ve bağlı diğer bilanço değişkenleri karşısındaki düzeyleri için karşılaştırmalar ve genel değerlendirmeler yordamıyla bu iki değişkenin genel dinamiklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır (TCMB, 2025).

Çalışmanın yöntemi, şüpheli ticari alacaklar ile bu alacaklar için ayrılan karşılıklar için genel eğilim ve düzey göstergelerinin belirlenmesi ile birlikte çeşitli incelemeleri içermektedir. Çalışmanın yönteminin uygulanması sonrası elde edilen bulgular ile şüpheli alacakların hangi bilanço değişkenine göre takip edilmesinin daha istikrarlı ve güvenilir bir gösterge olacağı konusuna odaklanılmaktadır. Bu kapsamda bir gösterge önerisinin ilgili literatürde bulunmaması nedeniyle çalışmanın bu konudaki ihtiyaca yönelik olarak bir tamamlayıcı olması beklenmektedir.

Çalışmanın bulguları arasında şüpheli ticari alacaklar ve ayrılan karşılıklarının genel düzeyleri, kendi aralarındaki uzun dönem farkları, ticari alacaklar ve hazır değerler gibi ilgili değişkenlere göre düzey değerlendirmeleri ile dönen varlıklar, kısa vadeli yabancı kaynaklar ve toplam aktif içindeki ve net satışlar karşısındaki oransal önemlerinin gösterilmesi ve özellikle hangi grup ya da genel bilanço başlığına göre izlenmesinin daha istikrarlı ve güvenilir bir gösterge olacağı seçilen değişkenler yardımıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmanın gerçekleştirdiği hesaplama, inceleme ve değerlendirmeler için uzun dönemde asgari ve azami düzeylerin belirlenmesi sonrasında benzer değişkenlerin çoğunlukla aynı yılda minimum ve maksimum düzeyde oldukları görülmektedir. Bununla birlikte çalışmanın değişkenleri için uzun dönem serileri üzerinde yapılan hesaplamalarla; ortalamalar, standart sapmalar ve değişkenlik katsayıları ortaya konularak değişkenler arasında öncelik tercihleri ile birlikte öneriler getirilmektedir.

Çalışmanın sonuçlarının şüpheli ticari alacaklar ve şüpheli ticari alacak karşılıklarının yönetilmesi konusunda her tür ve büyüklükteki işletme ve sektör için yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, çalışmanın önerilerinin; esasen işletme yöneticileri, ortakları ve paydaşları ile kredi değerliliği çalışmalarında katkı sağlayacağı ve en çok da işletme likiditesine şüpheli alacaklar riski açısından bakılmasında sunulan çeşitli genel düzeyler ve değerlendirme kıstasları ile yararlı izlenceler oluşturacağı da değerlendirilmektedir.

2. YÖNTEM

Çalışmada veriler üzerinde yapılan hesaplamalar sonucu elde edilen değişkenler yüzdelik oran değerleri ve bu değerler arasındaki sonucu yine yüzdelik oran değeri olan farklardır. Çalışmada temel ölçüt değişkenlerin uzun dönem görünümü tutar olarak karşılaştırılmakta ve sonrasında seçilmiş değişkenler için ham veriler üzerinde oranlar ve türevleri ile oransal yüzdelik hesaplamalar yapılmakta (Açıkgöz, 2014, s. 129-156; Apak vd., 2021, s. 62-68; Açıkgöz, 2023a, s. 20-25; Açıkgöz, 2023b, s. 285; Açıkgöz, 2024, s. 108-123; TCMB, 2025) ve oranların hesaplanması genel olarak oran analizi yöntemine göre ele alınmaktadır (Beaver, 1966, s. 71-111; Altman 1968, s. 589-609; Chen ve Shimerda, 1981, s. 51-60; Rao, 1989, s. 217-238; Brigham, 1996, s. 264-277; Okka, 2009, s. 104-116). Değişkenlerin dahil oldukları bilanço başlıkları ve genel toplamlara göre olası oransal ölçümleri paydanın yüzdesi olarak hesaplamakta ve uzun dönem için karşılaştırılmaktadır.

Çalışma verileri oluşturulurken Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) reel sektör istatistikleri kullanılarak 2009-2023 yılları arası ve belirlenen kesit zaman aralıkları ve tüm firmalar toplulaştırılmış bilanço verilerinden her yılda 2009-2023 yılları arası uzun dönem için ortalama yaklaşık 741.323 firma veya işletme; 2009-2018 yılları arası için her yılda ortalama yaklaşık 640.839 işletme ve 2019-2023 yılları arası seçilmiş zaman dilimi için ise her yılda ortalama yaklaşık 942.292 işletme verisi incelenerek ham veriler üzerinde oransal yüzdelik hesaplamalar yapılmaktadır. Çalışmada uzun dönem olarak 2009-2023 yılları arası veriler ile 15 yıllık, 2009-2018 yılları arası görece daha istikrarlı olarak değerlendirilen 10 yıllık dönem aralığı ve 2019-2023 yılları arası dış değişkenlerdeki olağanüstü değişim nedeniyle temel verilerde yüksek değişim yaşandığı gözlemlenen 5 yıllık dönem aralığı olmak üzere üç farklı zaman kesiti ile ilgili değerlendirmeler yapılmakta ve elde edilen bulgular paylaşılmaktadır. Dönem aralıklarının belirlenmesinde çalışmada kullanılan değişkenlerin çoğunlukla maksimum düzeyde oldukları yıl olarak 2018 yılı temel alınmaktadır (TCMB, 2025).

Çalışmada grafik eğilim gösterimleri ve oran hesaplamaları, ortalamalar, standart sapma ve değişkenlik katsayısı hesaplamaları Excel 2022 hücre işlemci uygulama yazılımlarıyla doğrulanmakta ve gerektiğinde basamaklarda yuvarlanmış değerler kullanılmaktadır. Çalışmada seçilmiş değişkenlerin istikrar karşılaştırmaları standart sapma ve değişkenlik katsayısı değerlendirmeleri ile yapılmaktadır. Çalışma değişkenleri incelenirken uzun dönemde verilerin zaman serileri ortalamalarına yakınsama eğiliminde olmalarıyla birlikte (Enders, 1995, s. 68 ve 212), elde edilen bulguların karşılaştırılabilmesi için ortalama değerlerin anlamlılığını belirleyen standart sapma değerleri uzun dönem görünümün izlenmesi ve karşılaştırılmasında kullanılabilir (Sclove, 2013, s. 20-21; Çil Yavuz, 2018, s. 33; Kaya, 2021, s. 24-25; Açıkgöz, 2024, s. 108-123). Değişkenlik karşılaştırması için teyit amaçlı olarak değişkenlik katsayısı hesaplaması da yapılan çalışmanın bulguları karşılaştırmalı biçimde paylaşılmaktadır. Çalışmada kullanılan değişkenler için uzun dönem (2009-2023) minimum ve maksimum yıl değerleri ilgili yıllar ile birlikte verilmekte, matematiksel ve istatistiksel çözümlenmeleri ise; ortalamalar, Standart Sapma (SS) ve Değişkenlik Katsayısı (DK) değerleri ile gösterilmektedir (Tablo 1-3). Çalışma değişkenlerinin uzun dönem görünümü grafikler üzerinde karşılaştırmalı gösterimlerle paylaşılmaktadır (Şekil 1-6).

Çalışmada ham veri olarak kullanılan veri serilerinin üzerinde yapılan hesaplamalarla elde edilen oranların oluşturduğu serilerin Standart Sapma (SS) değerleri hesaplanmaktadır (Tablo 2-3). Seçilen uzun dönem ve kesit dönemler için değişken bazında aşağıdaki denklem kullanılarak örneklem veriler kapsamında; n terim (yıl) sayısı, i yıl terimler, örneklem serideki veri terimler x_i ve aritmetik ortalamaları \bar{x} iken hesaplanarak (Sivaslıgil, 2003, s. 99-101; Sclove, 2013, s. 20-21; Açıköz, 2024, s. 108-123; Denklem (1)) paylaşılmaktadır:

$$SS = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n-1}} \quad (1)$$

Çalışmada kullanılan değişkenler için yüzdelik oransal sonuçları farklı birimlerde olmasalar dahi farklı oransal ölçüm paydaları içerdiklerinden bağıl değişkenlik tespiti ve standart sapma değerlerinin karşılaştırılmasının teyidi amacıyla değişkenlik (varyasyon) katsayısı hesaplaması ve karşılaştırması da yapılmaktadır (Tablo 2-3). Çalışmanın veri serileri için değişkenlik katsayısı hesaplaması örnekleme tahmin edilen standart sapmanın kendi ortalamasına oranının yüzdelik ifadesidir ve ortalama sifıra yaklaştığı nispete açıklama gücünün zayıfladığı bilinen Değişkenlik Katsayısı (DK) ya da varyasyon katsayısı aşağıdaki denklem ile (Medhi, 2005, s. 84-85; Gallagher ve Andrew, 2007, s. 160-162; Bindu vd., 2020, s. 5-22; Açıköz, 2024, s. 108-123; Denklem (2)) hesaplanmaktadır:

$$DK = \left(\frac{SS}{\bar{x}}\right) * 100 \quad (2)$$

Çalışmada ham veriler veya bilanço başlığındaki toplam değerler üzerinde hesaplamalar yapılarak veya kontrol amacıyla tutar cinsinden olanlar, oran olarak değerlendirmeye alınanlarda kullanılan paydanın yüzdesi olarak ifade edilenler yüzdelik değişkenler şeklinde ve fark olarak değerlendirmeye alınanlar ise belirtilen değişkenler arası fark veya çıkartma sonucu olarak verilmektedir. Çalışmada değişkenler; Ticari Alacaklar içindeki Şüpheli Ticari Alacaklar ve Şüpheli Ticari Alacak Karşılıkları için Dönen Varlıklar içindeki bir yıl vadeli değerleri kısa vadeli biçimde olup; diğer alacaklar içindeki şüpheli diğer alacaklar ve şüpheli diğer alacaklar karşılıkları ile duran varlıklardaki ticari alacaklar içindeki şüpheli alacaklar karşılıkları ile diğer alacaklardaki şüpheli alacaklar karşılıkları hariç olmak üzere, toplam tutarları üzerinden değerlendirmeye alınmakta ve hesaplanmaktadır (TCMB, 2025).

Çalışmada kullanılan bu değişkenler, yüzdelik değerlerle (%) temsil ettiği oranın veya hesaplanan fark değişkenlerinde yüzde olarak (Yüzdelik yuvarlamalar dahil Oran*100 ya da yüzdelik farklar) halinde oranlarda paydanın yüzdesi olarak hesaplanmakta ve üç grup halinde ele alınmaktadır (TCMB, 2025):

1. Grup Değişkenler:

ŞTA/TA: Şüpheli Ticari Alacakların Ticari Alacaklara oranı

ŞTAK/TA: Şüpheli Ticari Alacak Karşılıklarının Ticari Alacaklara oranı

ŞTAK/ŞTA: Şüpheli Ticari Alacak Karşılıklarının Şüpheli Ticari Alacaklara oranı

FARK 1: (ŞTA/TA-ŞTAK/TA) ŞTA/TA ve ŞTAK/TA değişkenleri arası fark

2. Grup Değişkenler:

ŞTA/DÖV: Şüpheli Ticari Alacakların Dönen Varlıklara oranı

ŞTA/KVYK: Şüpheli Ticari Alacakların Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklara oranı

ŞTA/A: Şüpheli Ticari Alacakların Aktiflere oranı

ŞTA/HD : Şüpheli Ticari Alacakların Hazır Değerlere oranı

3. Grup Değişkenler:

ŞTA/NS: Şüpheli Ticari Alacakların Net Satışlara oranı

ŞTAK/NS: Şüpheli Ticari Alacak Karşılıklarının Net Satışlara oranı

FARK 2: (ŞTA/NS-ŞTAK/NS) ŞTA/NS ve ŞTAK/NS değişkenleri arası fark

Çalışmada ayrıca oranların hesaplandığı temel değişkenler olan; dönen varlıklar, kısa vadeli yabancı kaynaklar, aktif toplamı, net satışlar, hazır değerler ile dönen varlıklar içindeki; ticari alacaklar, şüpheli ticari alacaklar ve şüpheli ticari alacak karşılıkları için sayılan hesap kalemlerinin toplam tutarları cinsinden uzun vadeli görünümünde grafiksel karşılaştırmalar da yapılmaktadır (TCMB, 2025).

Çalışma; oran analizi sınırlılıklarını genelde içermekte olup, inceleme amaçlı seçilen zaman kesitlerine özgü görece sınırlılıkların da bulunması mümkündür. Ayrıca verilerin, toplulaştırılmış bilanço verileri ve toplam tutarlar üzerinden bilanço başlıkları şeklinde ele alınması, tekil veya kısa dönemli değişkenlikleri göz ardı etme ve veri kaynağı bilançoların tutarlılıkları gibi sınırlılıkları bulunmaktadır (Shim ve Siegel, 1988, s. 31; Rao, 1989, s. 242; Brigham, 1996, s. 283-285; Gürsoy, 2007, s. 117; Gökçen, 2009, s. 112-117; Açıkgöz, 2014, s. 156-158; Akgün, 2020, s. 278).

Değişkenlerin üzerinde yapılan incelemeleri takiben çalışmanın diğer bulguları paylaşılarak tartışılmakta, sonrasında ise sonuç ve öneriler verilmektedir.

3. BULGULAR

Şüpheli ticari alacaklar ile ilgili uzun dönem değerlendirmelerini içeren bulgular aşağıda tablo ve grafiklerle verilmektedirler.

Çalışmanın seçilmiş değişkenlerinin 2009-2023 yılları arasında uzun dönem görünümü incelendiğinde minimum ve maksimum değer aldıkları düzeyler ve yıllar Tablo 1'de verilmektedir (Tablo 1).

İncelenen uzun dönemde (2009-2023) birinci grup değişkenlerde büyük çoğunlukla 2023 yılının minimum değer alınan yıl olması, ikinci ve üçüncü grup değişkenlerde ise tüm değişkenlerin 2023 yılında minimum değer aldıkları; ikinci grupta 2018 ve üçüncü grupta ise 2016 yıllarında tüm değişkenlerin maksimum değer aldıkları ve 2018 yılında ikinci grup değişkenlerin tamamı maksimum değerde iken şüpheli ticari alacak karşılıklarının şüpheli ticari alacaklara oranının minimum değer alması dikkat çekici biçimde görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Uzun Dönemde Değişkenlerin Bazı Tanımlayıcı Bilgileri, 2009-2023, % (Yıl)

1. Grup Değişkenler	Minimum (Yıl)	Maksimum (Yıl)
ŞTA/TA	2,17 (2023)	4,81 (2018)
ŞTAK/TA	1,70 (2023)	3,73 (2019)
ŞTAK/ŞTA	77,36 (2018)	79,80 (2021)
Fark 1 (ŞTA/TA-ŞTAK/TA)	0,48 (2023)	1,09 (2018)
2. Grup Değişkenler	Minimum (Yıl)	Maksimum (Yıl)
ŞTA/DÖV	0,67 (2023)	1,61 (2018)
ŞTA/KVYK	0,86 (2023)	2,01 (2018)
ŞTA/A	0,46 (2023)	0,93 (2018)
ŞTA/HD	3,82 (2023)	10,95 (2018)
3. Grup Değişkenler	Minimum (Yıl)	Maksimum (Yıl)
ŞTA/NS	0,38 (2023)	1,13 (2016)
ŞTAK/NS	0,29 (2023)	0,88 (2016)
Fark 2 (ŞTA/NS-ŞTAK/NS)	0,08 (2023)	0,25 (2016)

Kaynak: TCMB (2025) verileri üzerinde gerektiğinde yuvarlama içeren özgün hesaplamalar.

Çalışmada uzun dönem olarak 2009-2023 yılları arası 15 yıllık veriler ele alınmaktadır. Seçilen değişkenler görece daha istikrarlı olarak değerlendirilen 2009-2018 yılları arası 10 yıllık dönem aralığı ve 2019-2023 yılları arası dış değişkenlerdeki olağanüstü değişim nedeniyle temel verilerde yüksek farklılaşmanın olduğu 5 yıllık dönem olmak üzere iki farklı alt zaman kesitinde de incelenmektedir.

Tablo 2'de 1., 2. ve 3. Grup Değişkenlerin 2009-2023 yılları arası uzun dönem ortalamaları, standart sapma ve değişkenlik katsayısı değerleri verilmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Değişkenler (Ortalama, SS*, DK*), 2009-2023, %

Uzun Dönem, %	2009-2023		
1. Grup Değişkenler	Ortalama	SS	DK
ŞTA/TA	4,14	0,77	18,51
ŞTAK/TA	3,25	0,59	18,27
ŞTAK/ŞTA	78,61	0,68	0,86
Fark 1 (ŞTA/TA-ŞTAK/TA)	0,89	0,17	19,70
2. Grup Değişkenler	Ortalama	SS	DK
ŞTA/DÖV	1,38	0,29	20,68
ŞTA/KVYK	1,77	0,36	20,15
ŞTA/A	0,79	0,14	17,20
ŞTA/HD	8,44	2,13	25,20
3. Grup Değişkenler	Ortalama	SS	DK
ŞTA/NS	0,88	0,22	24,63
ŞTAK/NS	0,69	0,17	24,36
Fark 2 (ŞTA/NS-ŞTAK/NS)	0,19	0,05	25,88

*SS: Standart Sapma; DK: Değişkenlik Katsayısı; Gri işaretli değerler dikkat çekici en düşük değerler.

Kaynak: TCMB (2025) verileri üzerinde gerektiğinde yuvarlama içeren özgün hesaplamalar.

İncelenen değişkenlerin 2009-2023 arası uzun dönemde ortalamaları, standart sapmaları ve değişkenlik katsayıları değerlendirildiğinde; şüpheli ticari alacak karşılıklarının şüpheli ticari alacaklara oranının görece düşük değişkenliği, şüpheli ticari alacakların aktif toplamına oranının standart sapma ve değişkenlik katsayısı açısından görece az değişkenlik gösterdiği ve farklar arasında Fark 2'nin görece daha düşük standart sapmaya sahip olduğu; böylece anılan bu sonuçların anlamlı kabul edilebilecekleri yapılan karşılaştırmalar ile ortaya çıkmaktadır (Tablo 2).

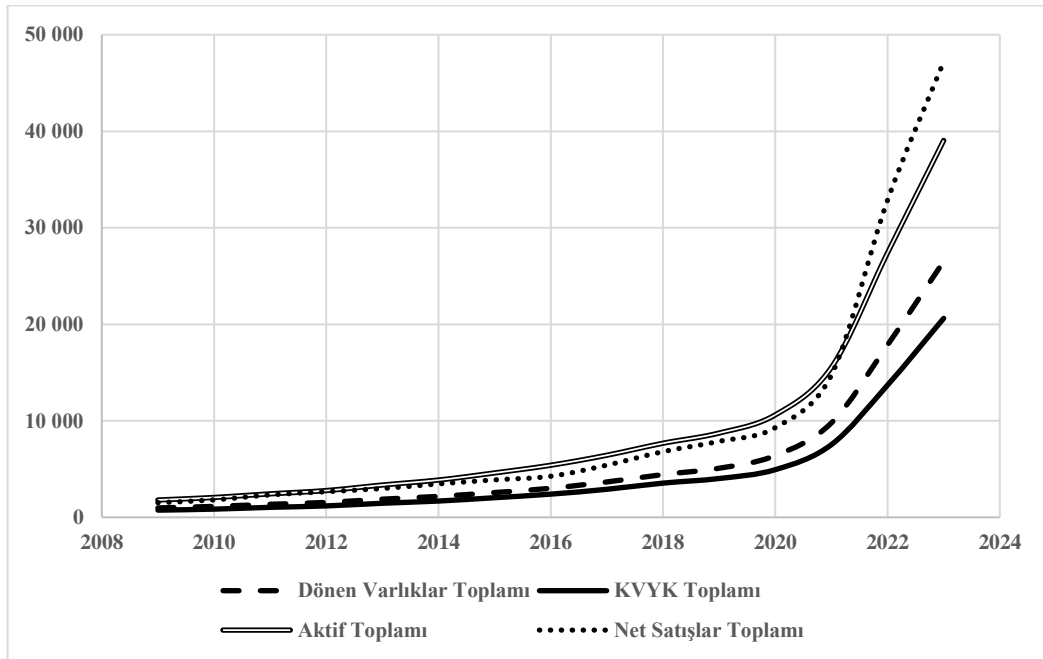
Tablo 3'te ise 1., 2. ve 3. Grup Değişkenler için uzun dönem iki zaman kesitine ayrıldığında hesaplanan ortalamalar, standart sapmalar ve değişkenlik katsayıları; 2009-2018 yılları arası ve 2019-2023 yılları arası dönemler için verilmektedir (Tablo 3). Çalışmanın incelediği değişkenlerin 2009-2018 ve 2019-2023 zaman kesitlerindeki ortalamaları, standart sapmaları ve değişkenlik katsayıları değerlendirildiğinde; şüpheli ticari alacak karşılıklarının şüpheli ticari alacaklara oranının 2009-2018 döneminde görece daha düşük standart sapma ve değişkenlik gösterdiği; aynı dönemde Fark 1'in Fark 2'ye göre daha düşük değişkenlik katsayısına sahip olmasına rağmen görece daha yüksek standart sapma gösterdiği; şüpheli ticari alacakların aktif toplamına oranının her iki zaman kesitinde daha düşük standart sapmaya sahip olduğu ve 2019-2023 döneminde olumsuz ekonomik koşullar altında dahi daha düşük değişkenlik katsayısına sahip olduğu; tüm değişkenlerin görece daha istikrarlı seyrettikleri 2009-2018 döneminde şüpheli ticari alacakların kısa vadeli yabancı kaynaklara oranının değişkenlik katsayısının görece daha düşük olduğu ve Fark 2'nin her iki zaman kesitinde de daha düşük standart sapmaya sahip olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Değişkenler (Ortalama, SS*, DK*), 2009-2018 ve 2019-2023, %

Seçilmiş Dönemler, %	2009-2018			2019-2023		
	Ortalama	SS	DK	Ortalama	SS	DK
1. Grup Değişkenler						
ŞTA/TA	4,45	0,25	5,54	3,53	1,10	31,27
ŞTAK/TA	3,49	0,17	4,86	2,78	0,86	31,10
ŞTAK/ŞTA	78,57	0,69	0,88	78,69	0,73	0,93
Fark 1 (ŞTA/TA-ŞTAK/TA)	0,95	0,08	8,40	0,75	0,24	32,14
2. Grup Değişkenler						
ŞTA/DÖV	1,50	0,08	5,19	1,13	0,39	34,81
ŞTA/KVYK	1,93	0,07	3,49	1,46	0,50	34,11
ŞTA/A	0,84	0,05	6,27	0,70	0,21	29,37
ŞTA/HD	9,45	0,91	9,58	6,41	2,50	39,07
3. Grup Değişkenler						
ŞTA/NS	0,96	0,10	10,71	0,72	0,30	42,03
ŞTAK/NS	0,76	0,08	10,13	0,57	0,24	41,87
Fark 2 (ŞTA/NS-ŞTAK/NS)	0,21	0,03	13,16	0,15	0,07	42,83

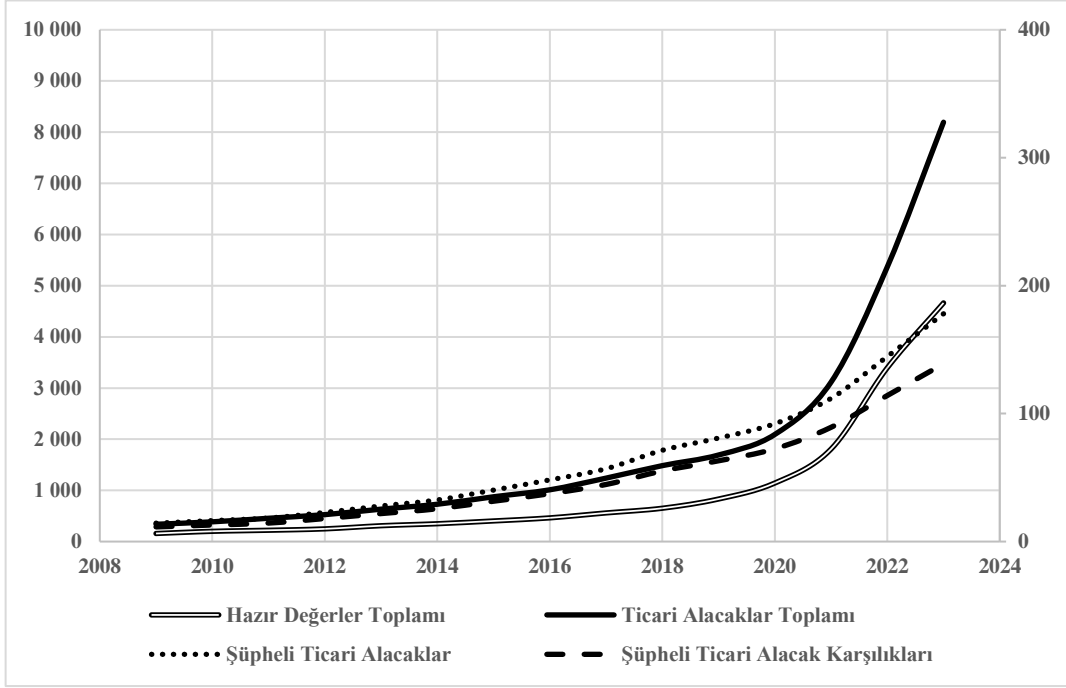
*SS: Standart Sapma; DK: Değişkenlik Katsayısı; Gri işaretli değerler görece dikkat çekici değerlerdir.

Kaynak: TCMB (2025) verileri üzerinde gerektiğinde yuvarlama içeren özgün hesaplamalar.

Şekil 1. Seçilmiş Değişkenlerin Tutar* Görünümü, Uzun Dönem 2009-2023 (*Milyar TL)

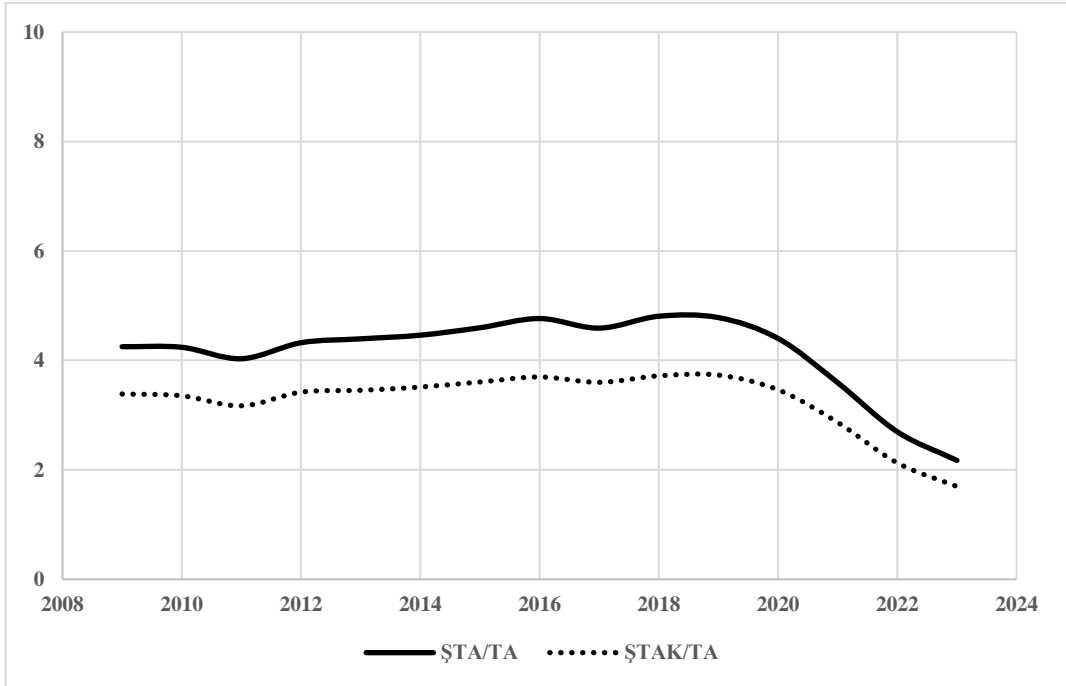
Kaynak: TCMB (2025) verileri.

Şekil 2. Seçilmiş Değişkenlerin* Tutar** Görünümü, Uzun Dönem 2009-2023 (Milyar TL)

*ŞTA ve ŞTAK ikincil eksen, toplam tutarlar, **Milyar TL.

Kaynak: TCMB (2025) verileri.

Şekil 3. Seçilmiş 1. Grup Değişkenlerin Görünümü, Uzun Dönem 2009-2023 (%)

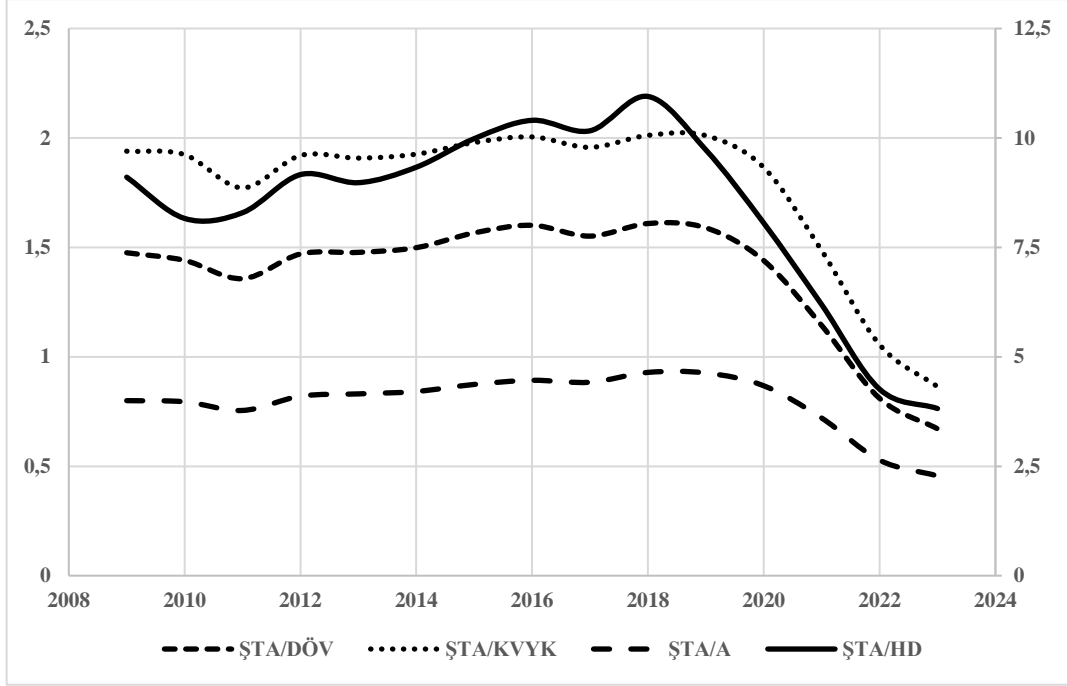
Kaynak: TCMB (2025) verileri üzerinde özgün hesaplamalar.

Çalışma, değerlendirdiği değişkenleri ait oldukları grup veya genel toplamlarına veya kritik likidite ölçütlerine oranla dikkate almaktadır. Bu değişkenler tutar cinsinden; dönen varlıklar, kısa vadeli yabancı kaynaklar, aktif toplamı, net satışlar toplamı, hazır değerler toplamı ve dönen varlıklar içindeki ticari alacaklar toplamı olan tutarlardır.

Dönen varlıklar içindeki haliyle sınırlı olarak ele alınan şüpheli ticari alacaklar ve karşılıkları hem kendileri hem de anılan toplam tutarlarla birlikte değerlendirmeye tabi tutulan uzun dönemde 2018-2019 yıllarına kadar genel olarak hafif, dengeli, orantılı ve paralel artış seyri görülmekte ancak sonrasında önemli artışlar bulunmaktadır. Söz konusu artışların tutar cinsinden olduğu ve yüksek enflasyon etkisi nedeniyle olduğu değerlendirilmekte birlikte özellikle net satışlar, aktif toplamı, ticari alacaklar ve hazır değerlerdeki artış ile

birlikte daha etkili olmaktadır. Şüpheli ticari alacaklar ve karşılıklarında tutar cinsinden artışların ticari alacaklardaki hızlı artıştan daha yavaş etkilendikleri görülmekle birlikte aralarındaki tutar cinsinden farkın da açıldığı izlenmektedir (Şekil 1 ve Şekil 2).

Çalışmada birinci grup değişkenler esasen şüpheli ticari alacaklar ve karşılıklarını dönen varlıklar içinde ticari alacaklara oranla ölçmektedirler. Bu değişkenlerin uzun dönem görünümü ele alındığında genel olarak orantılı ve paralel bir eğilim sergilemekle birlikte artışlarda aralarındaki farkın açıldığı, azalışlarda ise aralarında yakınlaşma olduğu görülmektedir. Ekonomik ortamdaki olumsuzlukların genel olarak azalış ve yakınlaşmaya neden olabileceği ve bu bakımdan değerlendirmeye alınmalarının ölçüt değişkenlerin izlemesinde ve alacak yönetiminde katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir (Şekil 3).

Şekil 4. Seçilmiş 2. Grup Değişkenlerin* Görünümü, Uzun Dönem 2009-2023 (%)

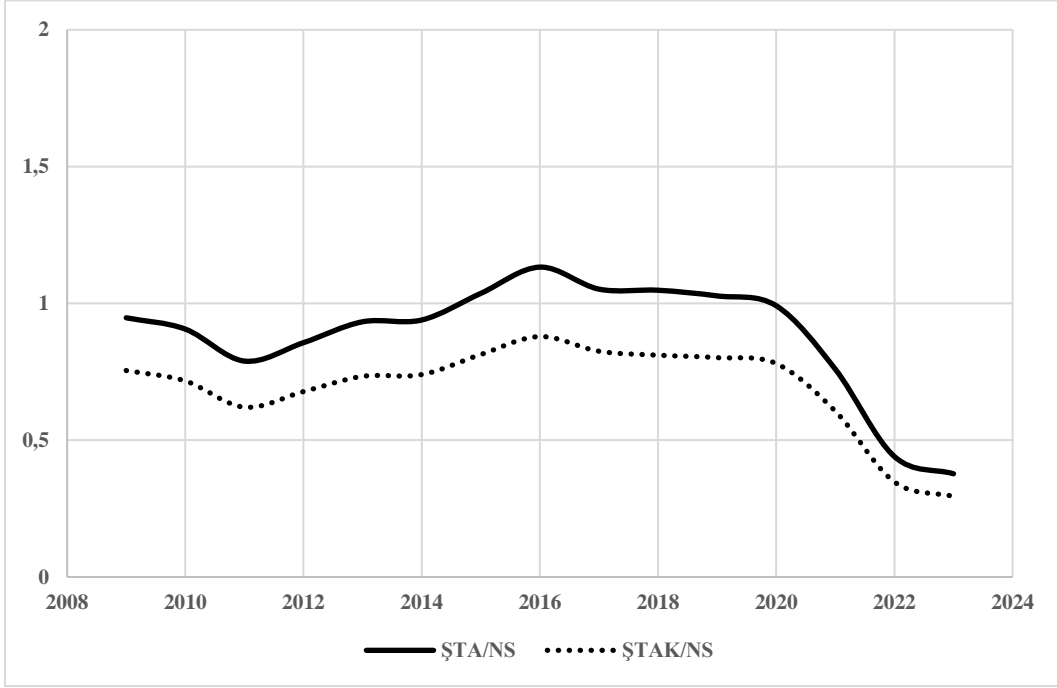
*ŞTA/HD ikincil eksen

Kaynak: TCMB (2025) verileri üzerinde özgün hesaplamalar.

Kısa vadede ticari alacaklar içindeki şüpheli ticari alacaklar ve karşılıklarını; dönen varlıklar, kısa vadeli yabancı kaynaklar, aktif ve hazır değerlere oranla karşılaştırmalı biçimde ölçen ikinci grup değişkenlerin uzun dönem görünümü ele alındığında; hazır değerlerin olumsuz dış koşullara karşı daha erken tepki verdikleri ve takiben tüm değişkenlerde önemli ölçüde azalışlar görülmektedir. İkinci grup değişkenler arasında aktif toplamına oranla şüpheli ticari alacakların ölçülmesinin görece daha istikrarlı bir değerlendirme sunacağı anlaşılmaktadır (Şekil 4).

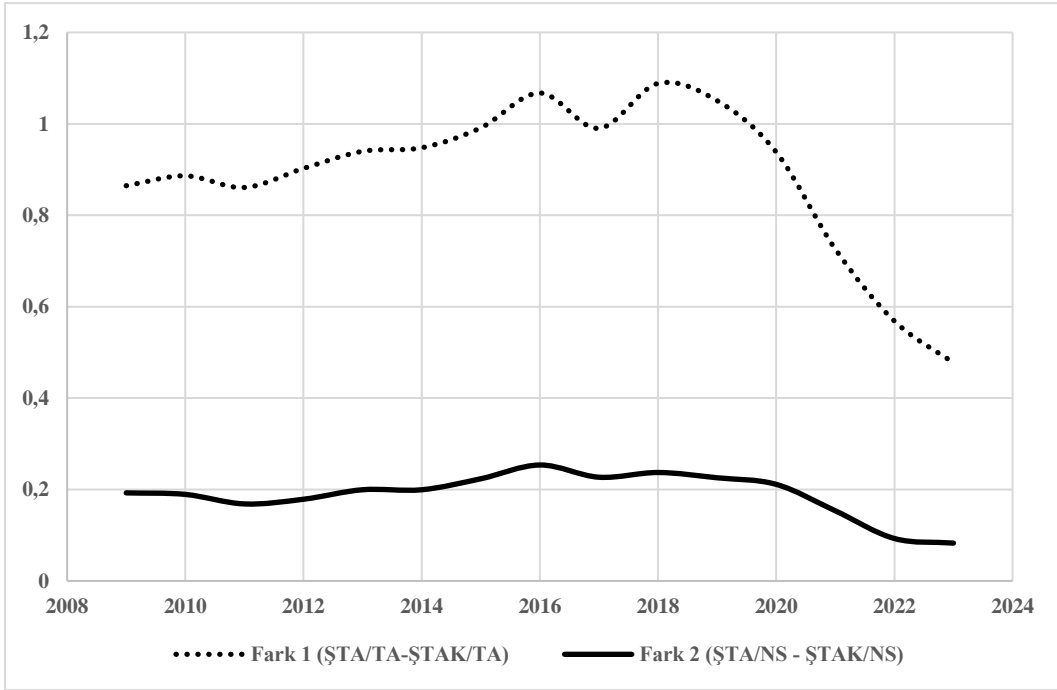
Şüpheli ticari alacaklar ve karşılıklarını net satışlar düzeyine göre ölçen üçüncü grup değişkenlerin uzun dönem görünümü değerlendirildiğinde; şüpheli ticari alacaklar ile karşılıklarında 2018-2019 ve sonrası olumsuz dış koşullar altında azalışla birlikte aralarındaki farkın da azalarak birbirlerine yaklaştıkları görülmektedir. Bu değişkenler için net satışlar üzerinden yapılacak karşılaştırmanın uzun dönemde çeşitli zaman kesitlerinde ve farklı koşullar altında işletme yönetimi için dikkate değer olan genel eğilimleri bulunduğu değerlendirilmektedir (Şekil 5).

Şüpheli ticari alacaklar ve karşılıkları arası farklar bilançoda dönen varlıklar içindeki ticari alacaklar toplamına oranla ve gelir tablosundan net satışlar toplamına oranla karşılaştırıldıklarında; net satışlar üzerinden yapılacak karşılaştırmanın uzun dönemde özellikle 2009-2018 yılları arasında olduğu gibi görece daha istikrarlı bir değerlendirme olanağı sunacağı görülmektedir. Dolayısıyla, farklar arasında Fark 2'nin kullanılmasının ve net satışlara oranla verdiği bilginin tahsil edilmesi mümkün olmayacak alacaklar ile ilgili olarak işletme yönetimi ve performans değerlendirmesi açısından daha fazla yarar sağlayabileceği değerlendirilmektedir (Şekil 6).

Şekil 5. Seçilmiş 3. Grup Değişkenlerin Görünümü, Uzun Dönem 2009-2023 (%)

Kaynak: TCMB (2025) verileri üzerinde özgün hesaplamalar.

Şekil 6. ŞTA ve ŞTAK Farklarının Karşılaştırılması, Uzun Dönem 2009-2023 (%)

Kaynak: TCMB (2025) verileri üzerinde özgün hesaplamalar.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

İşletmeler için yönetim, alacak yönetimi ve finansal anlamda performans değerlendirmesi konularında şüpheli ticari alacaklar ve ayrılan karşılıkları da kullanılabilir göstergeler sunmaktadırlar. Çalışmanın bulguları değerlendirildiğinde ise genel olarak ulaşılan sonuçlar çeşitli öneriler ile birlikte aşağıda verilmektedirler. Buna göre:

1. Çalışmanın incelediği değişkenlerde 2009-2023 yılları arası uzun dönemde ikinci grup değişkenlerin tamamı (dönen varlıklar, kısa vadeli yabancı kaynaklar, aktif toplamı ve hazır değerlere oranla şüpheli ticari alacaklar) maksimum değerde iken şüpheli alacak karşılıklarının şüpheli alacaklara oranının aynı yıl

olan 2018 yılında minimum değer alması dikkat çekici bulunmaktadır. Değişkenlerin 2009-2023 arası uzun dönemde ortalamaları, standart sapmaları ve değişkenlik katsayıları değerlendirildiğinde; şüpheli ticari alacakların aktif toplamına oranının standart sapma ve değişkenlik katsayısı açısından görece en az değişkenliği gösterdiğinden önemli ve anlamlı olduğu ve Fark 2'nin görece daha düşük standart sapmaya sahip olduğundan anılan sonuçlar arasında takibi anlamlı ölçütler olarak kabul edilebilecekleri karşılaştırmalı olarak anlaşılmaktadır. Ayrıca; ele alınan değişkenlerin 2009-2018 ve 2019-2023 iki farklı zaman kesitindeki ortalamaları, standart sapmaları ve değişkenlik katsayıları karşılaştırıldığında; şüpheli ticari alacak karşılıklarının şüpheli ticari alacaklara oranının 2009-2018 döneminde görece daha düşük standart sapma ve değişkenlik gösterdiği; Fark 1'in Fark 2'ye göre daha düşük değişkenlik katsayısına sahip olmasına rağmen görece daha yüksek standart sapma gösterdiği; şüpheli ticari alacakların aktif toplamına oranının her iki zaman kesitinde daha düşük standart sapmaya sahip olduğu ve 2019-2023 döneminde olumsuz ekonomik koşullar altında dahi daha düşük değişkenlik katsayısına sahip olduğu; tüm değişkenlerin görece daha istikrarlı seyrettikleri 2009-2018 döneminde ise şüpheli ticari alacakların kısa vadeli yabancı kaynaklara oranının değişkenlik katsayısının daha düşük olduğu ve Fark 2'nin her iki zaman kesitinde de daha düşük standart sapmaya sahip olduğu görülmektedir.

2. Dönen varlıklar içindeki şüpheli ticari alacak ve şüpheli ticari alacak karşılıkları ile ilgili değişkenler tutar cinsinden; dönen varlıklar, kısa vadeli yabancı kaynaklar, aktif toplamı, net satışlar toplamı, hazır değerler toplamı ve dönen varlıklar içindeki ticari alacak toplamları ile uzun dönemde kendilerinin tutar karşılıkları normal koşullar altında hafif, dengeli, orantılı ve paralel seyre sahip olmaktadır. Ancak, döviz kuru riski, pandemi, yüksek enflasyon ve borçlanma maliyetlerindeki artış gibi olumsuz dış koşullar altında ise artışlar gördükleri ve tutar cinsinden yüksek artışların yüksek enflasyon etkisine bağlanabileceği değerlendirilmekle birlikte özellikle net satışlar, aktif toplamı, ticari alacaklar ve hazır değerlerle ilgili olarak daha fazla etkili olabileceği anlaşılmaktadır. Ticari alacaklarda hızlı artış olduğunda, şüpheli ticari alacaklar ve karşılıkları görece daha yavaş veya gecikmeli artabilmektedir. Böylece, ticari alacaklar ve şüpheli alacaklar arası tutar cinsinden fark ticari alacaklar lehine açılabilir. Bu nedenle, değişkenlerin belirli oranlarla takip edilmeleri daha anlamlı ve tutardan bağımsız olarak yararlı olabilecektir.

3. Şüpheli ticari alacaklar ve karşılıklarını dönen varlıklar içindeki ticari alacaklara oranla ölçülmesi halinde uzun dönemde genel olarak orantılı ve paralel bir eğilim gösterdikleri, artışların aralarındaki farkta uzaklaşmaya, azalışların ise aralarında yakınlaşmaya neden olabileceği, genel ekonomik ortam olumsuzluklarının azalış ve yakınlaşmaya neden olmasının alacak yönetiminde izleme ve değerlendirmede katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

4. Şüpheli ticari alacaklar ve karşılıklarını dönen varlıklar, kısa vadeli yabancı kaynaklar, aktif ve hazır değerlere oranla karşılaştırmalı biçimde ölçen ikinci grup değişkenlerin uzun dönem görünümü ele alındığında; hazır değerlerin döviz kuru riski, pandemi, yüksek enflasyon ve borçlanma maliyetlerindeki artış gibi olumsuz dış koşullara karşı daha erken tepki vererek sonrasında tüm değişkenlerde önemli ölçüde azalışlar olduğu görülmektedir. Ayrıca, ikinci grup değişkenler arasında aktif toplamına oranla şüpheli ticari alacakların ölçülmesinin görece daha istikrarlı bir değerlendirme olanağı sunabileceği anlaşılmaktadır.

5. Olumsuz dış koşulların, net satışlara oranla şüpheli ticari alacaklar ile karşılıklarında azalışla birlikte yakınlaşmaya neden olduğu; şüpheli ticari alacaklar ve karşılıklarını net satışlar düzeyine göre ölçülmesinde görece daha istikrarlı zaman kesitlerinde net satışlara oranla bu değişkenlerdeki artışların şüpheli ticari alacakların izlenmesini kolaylaştırarak etkileyebileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, bu çalışmanın kapsamında olmayan örneğin ticari alacakların doğrudan net satışlara oranı üzerinden yapılacak ilave değerlendirmelerin yararlı sonuçlar verebileceği düşünülmektedir.

6. Şüpheli ticari alacaklar ve ayrılan karşılıkları arası farklar için ticari alacaklar yerine net satışlara oranla yapılacak karşılaştırma uzun dönemde görece daha istikrarlı bir değerlendirme olanağı sunmaktadır. Bununla birlikte, şüpheli ticari alacaklar ve ayrılan karşılıklarının düzeyleri arasında yaklaşma ve uzaklaşmanın farklı ortam koşullarında farklı anlamlara gelebileceği, belirli tutarlar için şüpheli ticari alacak belirlenmesi ile karşılık ayırmanın istisna olabileceği de unutulmamalı ve ayrıca dikkate alınmalıdır.

Çalışmanın sonuçlarının ve önerilerinin, her sektörden ve her ölçekteki işletme için yararlı olacağı, işletme yöneticileri ile işletme ve kredi değerliliği çalışmalarında katkı sağlayacağı ve özellikle işletme likiditesine şüpheli ticari alacaklar açısından bakılmasında nitelikli ölçütler ya da izlenceler oluşturacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, A. F. (2014). *Bankalar için işletmelerin kredi taleplerinin değerlendirilmesinde yeni bir ölçüt önerisi: Net İşletme Sermayesinin gelecekteki değeri*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trakya Üniversitesi.
- Açıkgöz, A. F. (2023a). *Türkiye’de İmalat Sektöründe Uzun Dönemde Net İşletme Sermayesi Bileşenlerinin İncelenmesi*. Eylül 2023, Platanus, Ankara.
- Açıkgöz, A. F. (2023b). Mali Analizde Net İşletme Sermayesinin Ölçülmesi: Yöntem Alternatifleri ve Uygulamalı Bir Öneri. Sait Erdal DİNÇER (Ed.) *İktisat, Muhasebe ve Maliye Alanında Gelişmeler* içinde (s. 269-296). Ekim 2023, Platanus, Ankara.
- Açıkgöz, A. F. (2024) Net İşletme Sermayesinin İzlenmesinde İstikrarlı Bir Oransal Ölçüt Arayışı, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of Academic Social Sciences-ASOS Journal)*, Vol. 154: 108-123.
- Adıgüzel, H. (2018). Muhasebe Literatüründe Kazanç Yönetimi Teknikleri. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi (MUVU)*, 11(1): 63-76.
- Akbaş Aker, H. (2009). Dönem Sonu İşlemleri: Şüpheli Alacaklar, Değersiz Alacaklar ve Vazgeçilen Alacaklar. *Vergi Raporu*, Aralık 2009, 123: 47-59.
- Akgüç, Ö. (2005). *Mali Tablolar Analizi, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş On birinci Baskı*, Avcıol, İstanbul.
- Akgüç, Ö. (2010). *Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Baskı*, Arayış, İstanbul.
- Akgün, A. İ. (2020). *Financial Statement Analysis*. Eylül 2020, Ekin, Bursa.
- Altman, E. I. (1968). Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *The Journal of Finance*, 23(4): 589-609.
- Apak, S., Açıkgöz, A. F., & Demirkol, C. (2021). Türkiye’de İmalat Sektörünün Seçilmiş Risklerinin Uzun Dönem Dinamikleri. *İktisadi Araştırmalar Vakfı Yıllık*, Cilt 2021, Sayı: 33: 62-68.
- Ayboğa, H., & Aslanoğlu, S. (2002). İşletmelerde Şüpheli Ticari Alacaklar ve Karşılıklarının Hesaplanmasında Perakende Satış Yöntemi. *Öneri Dergisi*, 5(17): 53-67.
- Beaver, W. H. (1966). Financial ratios as predictors of failure. *Journal of Accounting Research*, 4: 71-111.
- Berker, U. (2024). *Hastane Hizmetleri Sektöründeki İşletmelerde Likidite Dinamikleri Açısından Alacaklar Üzerine Bir Araştırma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi.
- Bindu, K. H., Morusupalli, R., Dey, N., & Rao, C. R. (2020). *Coefficient of Variation and Machine Learning Applications*. CRC Focus Series, Intelligent Signal Processing and Data Analysis, Taylor & Francis Group, New York.
- Brigham, E. F. (1996). *Finansal Yönetimin Temelleri*. Cilt 1. Çevirenler: Akmut, Ö., Sarıaslan, H., Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları: 206, Ankara.
- Chen, K. H., & Shimerda, T. A. (1981). An Empirical Analysis of Useful Financial Ratios. *Financial Management*, 10(1): 51-60.
- Çil Yavuz, N. (2018). *Finansal Ekonometri*. Der Yayınları, İstanbul.
- Dayı, F. (2019). Vadesi Geçen Ticari Alacakların Net Kâra Etkisinin İncelenmesi: Borsa İstanbul’da Bir Uygulama. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(2): 467-486.
- Ege, F. (2016). Şüpheli Alacak Karşılığı ve Özellikli Hususlar. *Mali Çözüm*, İSMMMO. Mayıs-Haziran 2016: 243-253.
- Enders, W. (1995). *Applied Econometric Time Series*. John Wiley & Son, Inc. USA.
- Erken, S., & Akbaş Aker, H. (2008). Şüpheli Alacaklar, Karşılıkları ve Muhasebeleştirilmesi. *Vergi Raporu*, Aralık 2008, 111: 63-76.

- Esen, Ö. M. (2009). Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Şüpheli Alacakların İncelenmesi. *Mali Çözüm*, 94-2009: 127-154.
- Fidan, M. M. (2019). Ticari Alacaklarda Değer Düşüklüğü–TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Basit Yaklaşımı ve Vergi Usul Kanunu Karşılaştırılması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 81: 37-58.
- Gallagher, T. J., & Andrew, J. D. (2007). *Financial Management: Principles and Practise*. Fourth Edition (First Edition 1997 Pearson), Freeload Press.
- Gökçen, G. (2009). *Genel Muhasebe, İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları*. 2. Baskı, Eylül 2009, Beta, İstanbul.
- Gürsoy, C. T. (2007). *Finansal Yönetim İlkeleri*. Doğu Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı: Ekim 2006, İstanbul.
- Karaca, C. (2020). *Firmalarda Ticari Borç ve Alacak Yönetimi Güncel Yaklaşımlar ve Analitik Modeller*. Eylül 2020, Nobel Bilimsel Eserler-Atlas, Ankara.
- Kaya, M. (2021). *Finansal Zaman Serisi Analizi Finansçılar için Temel Yaklaşımlar* (Editörler: Çelik, İ. ve Bozkuş Kahyaoğlu, S.) içinde Bölüm: Finansal Zaman Serilerinin Temel Özellikleri. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kharabadze, E., & Jikia, M. (2018). Certain Aspects of Accounts Receivable and Payable Analysis. *Archives of Business Research*, 6(6): 237-242.
- Medhi, J. (2005). *Statistical Methods: An Introductory Text*. Reprint (First Edition 1992), New Age International, New Delhi.
- Okka, O. (2009). *Analitik Finansal Yönetim (Teori ve Problemler)*. Finans Serisi A5, 1. Basım, Mayıs 2009, Nobel Yayın No: 839, Nobel, Ankara-İstanbul.
- Pamuk, İ., & Göller, E. (2011). Alacaklarda Amortisman. *Vergi Raporu*, Aralık 2011, 147: 191-210.
- Rao, R. K. S. (1989). *Fundamentals of Financial Management*. Business & Economics, Maxwell MacMillan International Editions, MacMillan Publishing Company New York, Collier MacMillan Publishers, London.
- Resmî Gazete (2021). Resmî Gazete Sayı: 31640, 28.10.2021. *Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, Kanun No: 7338, Madde 35. <https://resmigazete.gov.tr>, Erişim Tarihi: 22.01.2026.
- Resmî Gazete (2025). Resmî Gazete Sayı: 33124 (5. Mükerrer) 31.12.2025. *Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) 588 Sıra Numaralı Tebliği*. <https://resmigazete.gov.tr>, Erişim Tarihi: 22.01.2026.
- Shim, J. K., & Siegel, J. G. (1988). *Theory and Problems of Financial Management*. Second Edition. Schaum's Online Series, McGrawHill, New York.
- Sclove, S. L. (2013). *A Course on Statistics for Finance*. CRC Press, Taylor & Francis Group, A Chapman Hall Book, London.
- Sivashgil, A. C. (2003). *Sosyal Bilimciler için Araştırma Teknikleri ve Temel İstatistik Bilgileri*. Bilkar Bilge Karınca, İzmir.
- TCMB (2025). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), *Reel Sektör İstatistikleri*, Arşiv, 2009-2023, <https://www.tcmb.gov.tr>, Erişim Tarihi: 07.08.2025.
- Varıcı, İ., & Kalıpçı Çağırın, F. (2015). Muhasebe Politikalarının Seçimine Etki Eden Faktörler: Borsa İstanbul (BİST)'da Bir Uygulama. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Ocak 2015: 91-107.
- VUK (Vergi Usul Kanunu). 04.01.1961 tarih ve 213. sayılı *Vergi Usul Kanunu*; Şüpheli Alacaklar, Madde: 323 ile Değersiz Alacaklar Madde: 322 ve Vazgeçilen Alacaklar Madde: 324. Mevzuat: <https://mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf>, Erişim Tarihi: 22.01.2026.